

| پیشگفتار |

صادقانه‌ترین وقایع‌نگاری یا تاریخ‌نگاری در پژوهش، تحقیقاتی است که مبتنی بر اسناد نگارش یافته باشد. اسناد، مواد و مدارک خام برای شناختن تاریخ و سرگذشت هر قوم و ملتی است. به همین دلیل مورخان بر اهمیت استفاده از آنها تأکید می‌ورزند چرا که اسناد در میان منابع مکتوب، ملموس‌ترین حقایق به رویدادهای تاریخی هستند. تاریخ بشریت با همه فراز و فرودهایش حاوی روایات و اخبار متعدد و متفاوتی است که براساس تعصبات فکری و سیاسی مورخان و راویان، نقل شده است، اما، تنها منابع مصون مانده از تحریف، اسناد است که شاهد بی‌بدیل وقایع و ماجراهای زمان ایجاد خود هستند. و البته، ارزش آنها زمانی بیشتر معلوم می‌گردد که توجه نمائیم این نوشته‌ها از کشاکش هجوم‌ها و جنگ‌های مختلف سالم مانده و به امروز رسیده‌اند.

بر این باور آماده‌سازی و انتشار اسنادی از کتابخانه سلطنتی سلسله قاجار، که توسط فرهیخته ارجمند خانم فاطمه قاضیها گردآوری شده است به بررسی در حوزه فرهنگ ایران اسلامی می‌پردازد. این کتابخانه را فتحعلی شاه قاجار، تأسیس و با تجمیع نخبگان در آنجا به گردآوری مخطوطات و دیگر آثار هنری و علمی پرداخت، چنانچه در دوران سی و هشت سال سلطنت، به تدریج تعداد کتب خطی نفیس و شاهکارهای هنری آن زمان و همچنین اعصار گذشته افزایش یافت، و بدین ترتیب کتابخانه‌ای با غنای علمی و فرهنگی که بسیاری از ذخایر آن، میراث سلاطین صفوی و نادرشاه افشار بودند پدید آمد، ناصرالدین شاه نیز که شخصیتی تجمل‌گرا داشت، توسعه کتابخانه را یکی از عناصر شکوه و جبروت درباری می‌پنداشت و لذا بیش از پیش بر آثار کیفی کتابخانه افزود (بعضی از این آثار، عبارت بودند از کتاب‌های خطی و مصور، حاوی خط خطاطان طراز اول، نقاشی‌های نقاشان بزرگ، اشیای نفیس و...)

اما دریغ، آنچنان که از مطالعه و بررسی اسناد این مجموعه برداشت می‌شود، بی‌کفایتی مظفرالدین شاه موجب گردید که این ذخایر ارزشمند به تاراج رفته و امروزه زینت‌بخش کتابخانه‌ها و موزه‌های اقصی نقاط دنیا شود. امید است مطالعه سرگذشت این گنجینه، حساسیت و توجه ما را به حفظ و صیانت از میراث گرانسنگ ملت مسلمان ایران دو چندان نماید.

دکتر اسحق صلاحی
رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران
مهر ۱۳۹۰